

UDRUGE U

REPUBLICI

HRVATSKOJ

Što su udruge i kako se osnivaju?

Udruga je svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih odnosno pravnih osoba koje se radi zaštite svojih probitaka ili zauzimanja za opće interese, a bez namjere stjecanja dobiti, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje tog oblika udruživanja.

Osnivanje i djelovanje udruga u Republici Hrvatskoj uređeno je Zakonom o udrugama (Narodne novine 88/2001.)

Udrugu mogu osnovati najmanje tri osnivača, i to poslovno sposobne fizičke osobe i pravne osobe, kako domaće tako i strane. Osnivači mogu biti samo fizičke osobe, samo pravne osobe ili fizičke i pravne osobe zajedno.

Kako se udruge registriraju?

Žele li imati pravnu osobnost, udruge se upisuju u Registar udruga Republike Hrvatske koji vode uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave i Gradski ured za opću upravu Grada Zagreba kojima se, ovisno o sjedištu udruge, podnosi zahtjev za upis u Registar. Udruga može imati svoje ustrojstvene oblike (podružnice, ogranke, klubove i slično) sa ili bez pravne osobnosti.

U svibnju 2013. u Registru udruga bilo je više od 49.000 udruga. Registrirane udruge moraju se upisati i u Registar neprofitnih organizacija, koji je ustrojen 2009. godine i vodi ga Ministarstvo financija. U svibnju 2013. u Registru neprofitnih organizacija bilo je 21.318 udruga.

Čime se udruge bave?

Udruge kao najbrojnije organizacije civilnoga društva imaju višestruku ulogu u svakom društvu. One ravnopravno sudjeluju u izgradnji demokratskog, otvorenog, uključivog, bogatog i socijalno pravednog, održivog te ekološki osviještenog društva, one su korektiv vlasti te veza između građana i javnog sektora. Objedinjujući načela neprofitnosti, samoorganiziranosti i transparentnosti te priznavanja volonterskog rada, ali i poduzetništva, udruge potiču građane, privatni i javni sektor (prije svega državu) na suradnju u provedbi inicijativa od interesa za opće dobro.

Kako udruge ostvaruju svoje ciljeve?

Udruge svoje ciljeve ostvaruju različitim zadaćama i aktivnostima (djelatnostima) u rasponu od zagovaračkih udruga, koje se bore za prava socijalno ugroženih i manjinskih skupina, preko socijalnih i javnih usluga od općeg interesa na području obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi, pa sve do savjetodavnih uloga pri oblikovanju javnih politika, što se očituje u aktivnom sudjelovanju udruga u donošenju i provedbi pojedinih zakona, nacionalnih programa ili strategija.

Mogu li udruge biti partneri u provedbi javnih politika?

Udruge pridonose učinkovitijoj provedbi Vladinih strategija u područjima poput zaštite ljudskih prava i prava nacionalnih manjina, zaštite okoliša i prirode, djelovanja mladih i za mlade, zdravstvenoj politici, radu s djecom. Osim toga, provode programe javnih potreba sukladno posebnim zakonima u sportu, kulturi i tehničkoj kulturi, a pružaju i usluge od interesa za RH temeljem ovlasti koje im je povjerila država (npr. dobrovoljna vatrogasna društva, Crveni križ, Hrvatski autoklub, Hrvatska gorska služba spašavanja).

Tko upravlja udrugom?

Udrugom upravljaju članovi udruge neposredno ili putem svojih izabranih predstavnika u tijelima udruge, onako kako je propisano statutom, temeljnim općim aktom koji donosi skupština udruge. Skupština je najviše tijelo udruge, a statutom se mogu utvrditi i druga tijela udruge. Udrugu zastupaju jedna ili više fizičkih osoba.

Mogu li se udruge udruživati?

Udruge se mogu udruživati u saveze, zajednice, mreže, koordinacije, koalicije i slično i slobodno utvrđivati naziv toga udruživanja. Sudeći po nazivu udruga u Registru udruga (savez, zajednica, mreža, koordinacija i koalicija), više od 2.100 udruga (4,3%) mogu se smatrati krovnim udrugama na nacionalnoj ili regionalnoj/lokalnoj razini.

Udruge se mogu učlaniti u međunarodne udruge. Prema istraživanju provedenom među udrugama koje se financiraju iz državnog proračuna, dvije trećine udruga (65,7%) članovi su mreža udruga, od čega su 53,6% članovi domaćih, a 29,4% međunarodnih udruga.

Mogu li u Republici Hrvatskoj djelovati strane udruge?

U Republici Hrvatskoj mogu djelovati i strane udruge, osnovane na temelju pravnog poretka strane države. U Registru stranih udruga u svibnju 2013. bile su 134 strane udruge.

Kako se udruge financiraju?

Ostvarenje ciljeva utvrđenih statutom udruga financira prihodima iz članarina, dobrovoljnih priloga, donacija i darova, obavljanjem prihodovnih djelatnosti i prihodima od imovine.

Mogu li se udruge financirati i iz javnih izvora?

Za postizanje ciljeva od općeg dobra udruga se može financirati i iz javnih izvora - dotacija iz državnog proračuna i proračuna županija, gradova i općina, kao i iz fondova Europske unije.

Zašto je potrebno neke udruge financirati iz javnih izvora?

Zato što pružaju usluge koje država ili lokalna zajednica nisu razvijale i to najčešće uz manje troškove, jednaku kvalitetu, uključivanje volontera i/ili zapošljavanje stručnjaka te doprinos razvoju društvenog kapitala.

Kako udruga može dobiti sredstva iz javnih izvora?

Sredstva iz javnih izvora udruga može dobiti prijavom na javne pozive i natječaje za financiranje općekorisnih programa i projekata udruga iz državnog ili lokalnih proračuna ili fondova Europske unije, prijavom na javne pozive i natječaje za institucionalnu podršku radu udruga, kao i obavljanjem djelatnosti koje su posebnim zakonima definirane kao javne potrebe u određenom području (sportu, kulturi, tehničkoj kulturi, humanitarnom djelovanju i sl.).

Jesu li udruge dužne voditi poslovne knjige i predavati financijske izvještaje?

Udruge svoje financijsko poslovanje vode sukladno propisima o računovodstvu neprofitnih* organizacija, a financijske izvještaje obvezne su predavati one čiji su prihodi ili imovina posljednje tri godine bili jednaki ili veći od 100 tisuća kuna, a novoosnovane udruge najmanje prve tri godine svoga djelovanja. U svibnju 2013. u Registru neprofitnih organizacija bilo je 12.300 udruga koje su obveznice predaje financijskih izvještaja.

* Osim udruga i njihovih saveza i stranih udruga, neprofitne pravne osobe su zaklade, fondacije, ustanove, političke stranke, komore, sindikati i udruge poslodavaca, vjerske zajednice, turističke zajednice, umjetničke organizacije i sve druge pravne osobe kojima temeljni cilj osnivanja i djelovanja nije stjecanje dobiti/profita i za koje iz posebnih propisa proizlazi da su neprofitne organizacije

Mogu li udruge utjecati na donošenje propisa?

U Republici Hrvatskoj stvoren je poticajan normativni okvir koji udrugama kao važnom dijelu zainteresirane javnosti omogućuje aktivno sudjelovanje u svim oblicima savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata. Udruge se sa svojim stavovima i komentarima mogu uključivati u internetske i javne rasprave o nacrtima zakona i drugih propisa koje u Republici Hrvatskoj u pravilu moraju trajati najmanje 30 dana. Udruge sve češće kao partneri sudjeluju u kreiranju zakonskih rješenja, a njihovi stručnjaci sudjeluju u radnim skupinama nadležnih ministarstva za izradu nacrtu propisa ili strateških dokumenata.

Zašto udruge aktivno sudjeluju u savjetovanjima o propisima?

Bilo da je riječ o zaštiti okoliša ili utjecaju na okoliš, zaštiti ljudskih prava, rodnoj ravnopravnosti, zaštiti potrošača, obrazovnim, socijalnim i drugim pitanjima - udruge svojom brojnošću, kompetentnošću i specifičnim stručnim iskustvom, tehničkim znanjem i aktivnim doprinosom zastupaju stajališta i interese onih koji će sudjelovati u provedbi nekog propisa ili javne politike, ali i onih na koje taj propis ili politika neposredno ili posredno utječu. U postupcima savjetovanja doprinos udruge osobito je važan u što ranijim fazama donošenja propisa, a pri tome se očekuje da udruge svoje stavove izražavaju jasno i argumentirano, navodeći interese, kategorije i brojnost članstva koje predstavljaju.

Kakva je uloga udruga u Europskoj uniji?

Udruge aktivno sudjeluju u procesima odlučivanja na razini Europske unije dajući doprinos oblikovanju europskih javnih politika kroz suradnju s europskim institucijama.

Interese udruga i ostalih dionika organiziranoga civilnog društva na europskoj razini zastupa Europski gospodarski i socijalni odbor, savjetodavno tijelo Europske unije osnovano još 1958. Udruge iz Hrvatske, kao i predstavnici sindikata i poslodavaca, imaju u tom odboru tri predstavnika.

Komentare na prijedloge novih europskih zakonodavnih inicijativa udruge dostavljaju Europskoj komisiji u postupcima savjetovanja sa zainteresiranom javnošću koje traje 12 tjedana. Svi komentari udruga i izvješća Europske komisije o prihvaćenim i neprihvaćenim primjedbama dostupni su na portalu Vaš glas u Europi:

http://ec.europa.eu/yourvoice/index_hr.htm

Udruge su nezaobilazni partneri Europske unije u provedbi razvojnih projekata diljem svijeta. Europska komisija svake godine uloži više od milijarde eura u financiranje projekata i programa razvojne suradnje koje provode udruge.

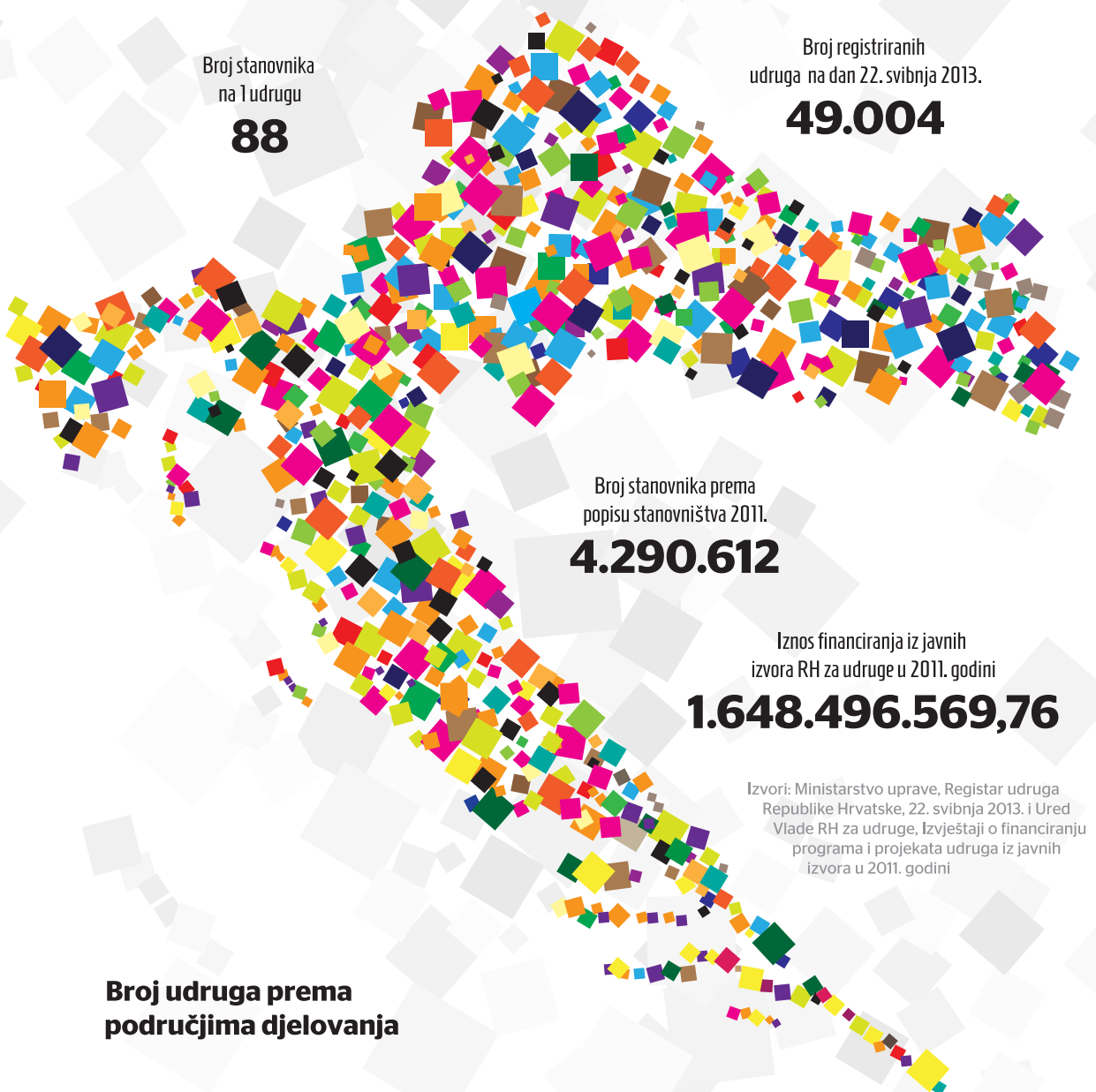

1. Broj i djelatnosti udruga

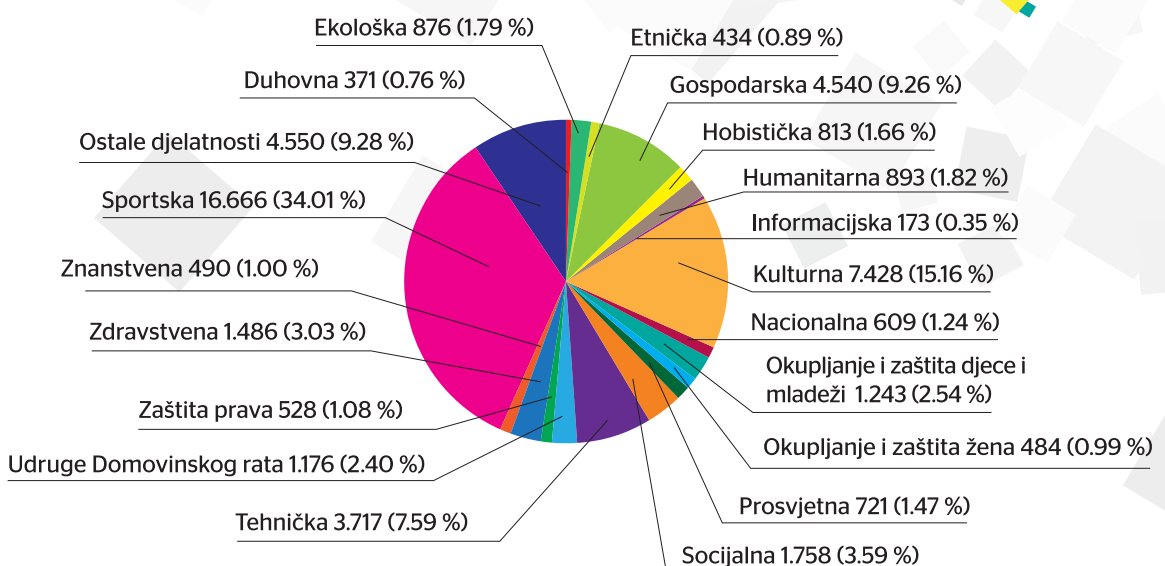
Broj udruga u Republici Hrvatskoj po županijama u odnosu na broj stanovnika i donacije iz proračuna županija, gradova i općina

Županija	Broj stanovnika prema popisu stanovništva 2011.	Broj registriranih udruga na dan 22. svibnja 2013.	% udruga u županiji u odnosu na ukupan broj udruga	Broj stanovnika na 1 udrugu	Iznos financijskih sredstava izdvojen za udruge u 2011. godini
Grad Zagreb	792.875	11.474	23%	69	292.422.144,56
Splitsko-dalmatinska	455.242	4.418	9%	103	127.647.587,92
Zagrebačka	317.642	2.890	6%	110	74.615.522,75
Osječko-baranjska	304.899	3.766	8%	81	61.474.734,24
Primorsko-goranska	296.123	3.815	8%	78	98.344.767,12
Istarska	208.440	2.671	5%	78	79.803.610,38
Vukovarsko-srijemska	180.117	1.849	4%	97	28.629.371,97
Varaždinska	176.046	1.732	4%	102	24.003.653,44
Sisačko-moslavačka	172.977	1.788	4%	97	34.944.423,78
Zadarska	170.398	1.475	3%	116	50.568.490,44
Brodsko-posavska	158.559	1.468	3%	108	20.900.640,58
Krapinsko-zagorska	133.064	1.205	2%	110	21.016.038,45
Karlovačka	128.749	1.348	3%	96	28.081.696,21
Dubrovačko-neretvanska	122.783	1.820	4%	67	34.879.605,85
Bjelovarsko-bilogorska	119.743	1.358	3%	88	19.063.125,06
Koprivničko-križevačka	115.582	1.194	2%	97	28.551.983,61
Međimurska	114.414	1.168	2%	98	14.460.447,52
Šibensko-kninska	109.320	1.239	3%	88	19.145.270,08
Virovitičko-podravska	84.586	911	2%	93	14.360.763,25
Požeško-slavonska	78.031	831	2%	94	14.526.622,33
Ličko-senjska	51.022	584	1%	87	11.076.469,06
Ukupno:	4.290.612	49.004	100%	88	1.098.516.968,60

Izvori: Ministarstvo uprave, Registar udruga Republike Hrvatske, 22. svibnja 2013. i Ured Vlade RH za udruge, Izvještaji o financiranju programa i projekata udruga iz javnih izvora u 2011. godini

Broj udruga prema područjima djelovanja

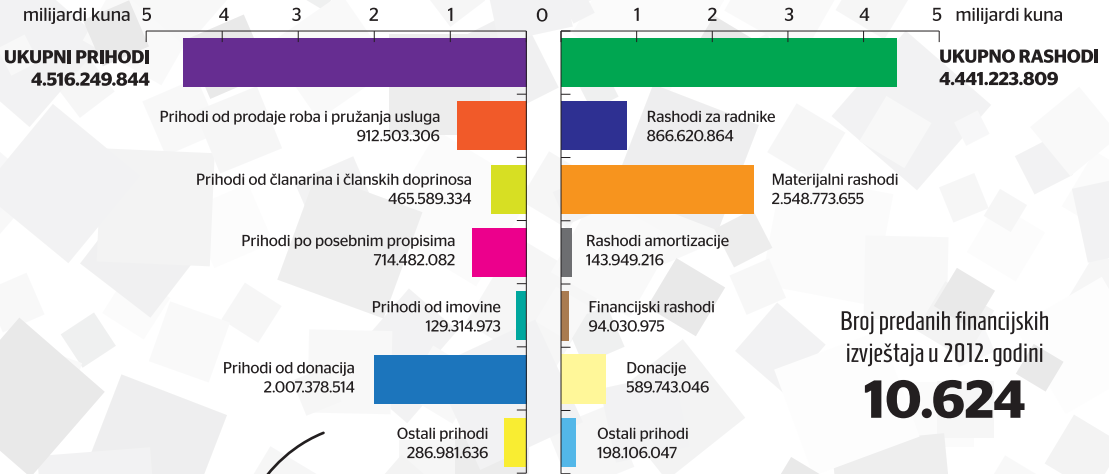
Izvor: Ministarstvo uprave, Registar udruga Republike Hrvatske, 22. svibnja 2013.

3.

Financijsko poslovanje udruga

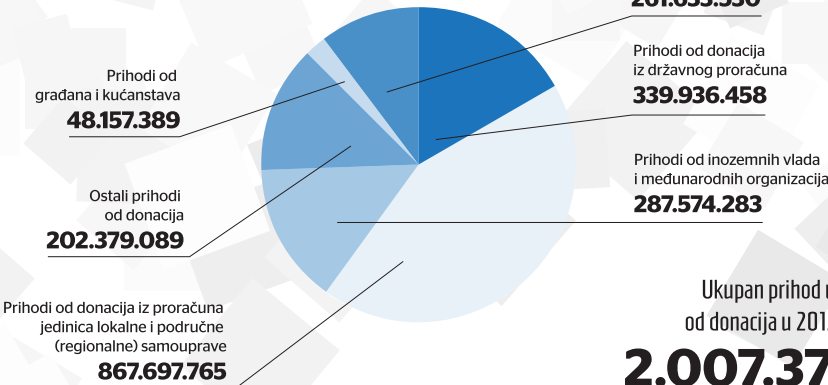
Prihodi udruga u 2012. godini

Rashodi udruga 2012. godini

Broj predanih financijskih izvještaja u 2012. godini
10.624

Prihodi udruga od donacija u 2012. godini

Izvor: Ministarstvo financija, FINA, svibanj 2013.

Ukupan prihod udruga od donacija u 2012. godini
2.007.378.514

Broj zaposlenih u udrugama i ostalom neprofitnom sektoru

10.386 zaposlenih u ostalom neprofitnom sektoru

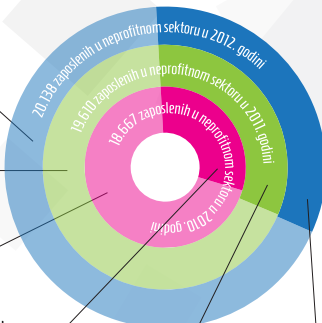
10.287 zaposlenih u ostalom neprofitnom sektoru

10.381 zaposlenih u ostalom neprofitnom sektoru

8.281 zaposlenih u udrugama

9.323 zaposlenih u udrugama

9.757 zaposlenih u udrugama

Financijski izvještaji udruga - prihodi prema rasponu

Broj udruga koje su u razdoblju 2010.- 2012. predale godišnje financijske izvještaje - prema visini prihoda

Visina prihoda	2010.	2011.	2012.
Do 100.000 kuna	3.573	4.604	5.670
Od 100 do 500 tisuća kuna	3.276	3.408	3.515
Od 500 tisuća do milijun	734	760	757
Od 1 do 5 milijuna kuna	569	600	587
Od 5 do 10 milijuna kuna	48	51	44
Od 10 do 50 milijuna kuna	42	39	44
Od 50 do 100 milijuna kuna	2	2	2
Od 100 do 200 milijuna kuna	3	4	5
Preko 200 milijuna kuna	1	0	0
Ukupno	8.248	9.468	10.624

2. Financiranje udruga iz javnih izvora

Trendovi u financiranju udruga iz javnih izvora (državni proračun, proračuni županija, gradova i općina)

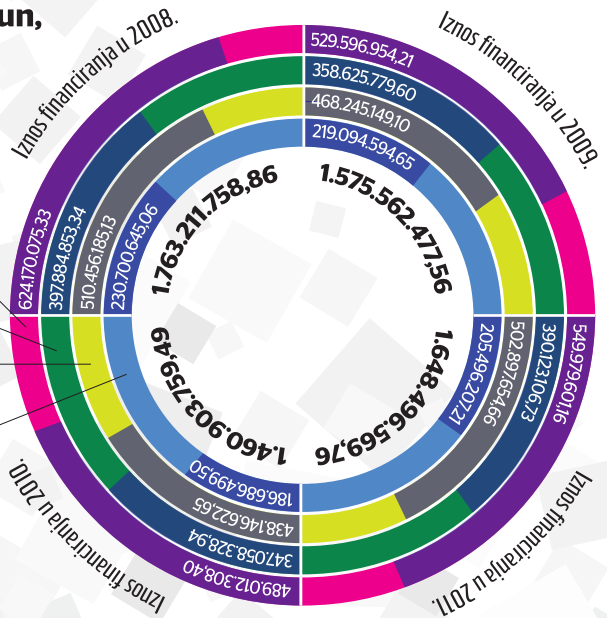
Ministarstva/ Vladini uredi/javne institucije

Županije

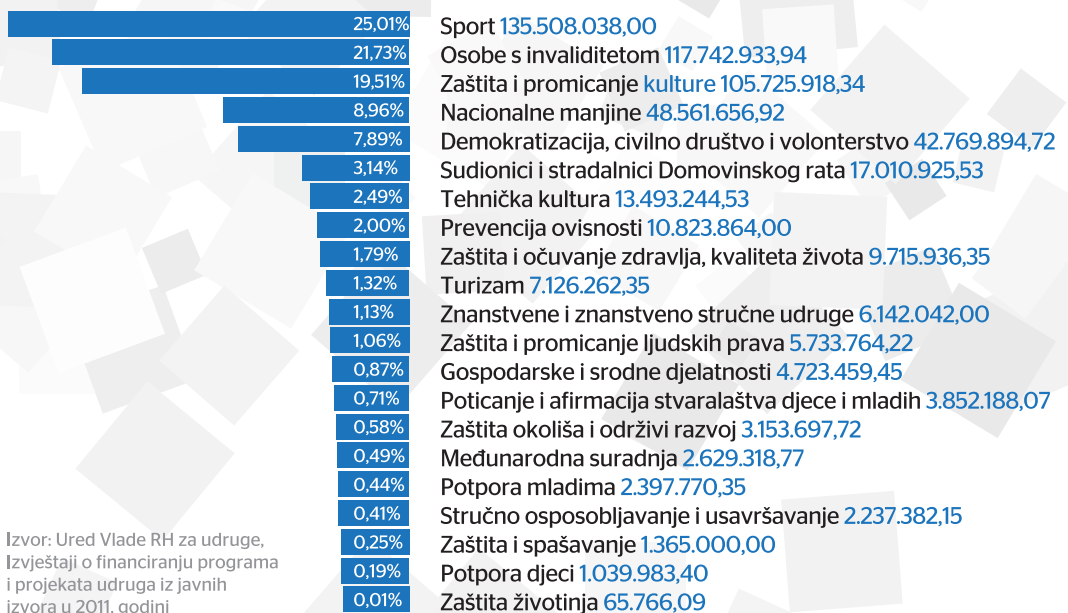
Gradovi

Općine

Izvor: Ured Vlade RH za udruge, Izvještaj o financiranju programa i projekata udruga iz javnih izvora u 2011. godini

Financiranje udruga iz državnog proračuna u 2011. godini prema području djelovanja

Izvor: Ured Vlade RH za udruge, Izvještaji o financiranju programa i projekata udruga iz javnih izvora u 2011. godini

Financiranje udruga iz fondova Europske unije (u EUR-ima)

Programi EU iz kojih su financirani projekti udruga

CARDS 2002. - 2004.

PHARE 2005. - 2006.

IPA 2007. - 2011*.

Programi i inicijative Unije**

Ukupno broj projekata udruga

539

Izvor: Ured Vlade RH za udruge

*Programi IPA I. II. i IV., IPA INFO i Višekorisnička IPA

**Programi i inicijative Unije obuhvaćeni analizom sufinanciranja projekata udruga: Europa za građane, Mladi na djelu, PROGRESS, Zdravstvo, FP7, Leonardo da Vinci, Kultura, ECHO, EIDHR, Program Trilateral (Slovenija, Mađarska, Hrvatska), INTERREG IIIA-Adriatic.

Ukupno iskorištena sredstva iz fondova EU (u EUR-ima)

68.653.036,74

Izdavač:
Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge
Radnička 80, Zagreb
www.uzuvrh.hr

Za izdavača:
Igor Vidačak

Dizajn i tisak:
ACT Printlab, Čakovec
www.printlab.hr

Zagreb, lipanj 2013.
